

Tábor pri meste – Don Bosco (myslíš si, že sa bude s tebou žiwhat hrať?)

Celková myšlienka tábora:

„Kričte, skáčte, len nehrešte!“

„Nohami na zemi, srdcom v nebi.“

„Nie bitkou, ale láskou.“

1. deň – detstvo – ťažký štart.

Myšlienka: je jedno z akého prostredia pochádzaš, Boh ťa volá k veľkým veciam – máš na veľa

- pohreb otca, stávajú sa sedlákmi niekde v paži (osada na kopčeku), ťažká práca, brat Anton, Calosso

Otec i matka boli roľníci

Narodil som sa na sviatok Nanebovzatia Panny Márie¹. Bolo to roku 1815. Svetlo sveta som uzrel v Morialde², miestnej časti, patriacej do Castelnuevo d'Asti.

Otec sa volal Francesco a matka Margherita Occhionová. Boli roľníci. Na chlieb i život si zarábali poctivou prácou. Preťkali sa ako tak. Vyhýbali každému zbytočnému výdavku.

Môj otec sa skoro sám staral prácou svojich rúk aj o svoju 70-ročnú matku, sužovanú neduhmi staroby, i o nás tri deti. Najstarší bol Antonio z prvého manželstva. Druhý sa menoval Giuseppe a najmladší som bol ja, Giovanni. V našom dome žili aj dvaja robotníci, ktorí pomáhali môjmu otcovi na poli.

Horúčka nás obrala o otca

Nemal som ešte ani dva roky, keď nás milosrdný Boh navštívil veľkým nešťastím. Môj otec bol v plnej sile v najlepšom veku a usiloval sa nám dať dobrú kresťanskú výchovu. Raz po návrate z práce celý spotený neuvážene vošiel do podzemnej chladnej pivnice. Dostal prudkú horúčku. Bol to príznak ťažkého zápalu pľúc. Všetko liečenie bolo zbytočné. Po niekoľkých dňoch ho choroba skosila. V posledných hodinách prijal sväté sviatosti a odporúčal mojej matke, aby dôverovala Bohu. Umrel 34-ročný. Bolo to 12. mája 1817.

Na tieto dni sa mi zachovala jedna spomienka. Je to prvá spomienka môjho života. Všetci vychádzali z izby, kde mi umrel otec, ale ja som nechcel ísť za nimi. Mama mi povedala:

- Pod', Giovanni, pod' so mnou.
- Ak nejde otecko, nejdem ani ja - odpovedal som.
- Úbohé dieťa, už nemáš otecka.

Po tých slovách sa mama rozplakala, vzala ma za ruku a vyviedla ma von. Aj ja som sa pustil do plaču, ale len preto, že som videl plakať ju. V tom veku som ešte nevedel pochopiť, akým veľkým nešťastím je stratiť otca.

Táto udalosť zaľahla na rodinu s veľkým zármutkom.

¹ Miestna matrika hovorí, že don Bosco sa narodil 16. augusta. Don Bosco i jeho matka však tvrdili, že sa narodil 15. augusta.

² Morialdo patrilo do Castelnuevo d'Asti (dnes Castelnuevo Don Bosco). Bolo to dakol'ko roztrúsených osád takzvaných «kantónov». Don Bosco sa narodil v «kantóne» Becchi.

Štyri soldy za štyri slová

Keď don Calosso videl, aký som malý (pripomínam, že som bol drobnej postavy, prostovlasý, s kučeravými vlasmi a cestou som mlčal), zadíval sa na mňa a sa mi prihovril:

- *Odkiaľ si, synku? Bol si na misiách?*
- *Áno, bol som na kázni.*
- *A si aj dačo rozumel? Mama by ti mohla urobiť doma lepšiu kázeň, čo na to povieš?*
- *Je to pravda. Mama mi často doma pekne káže. No zdá sa mi, že som rozumel aj misionárom.*
- *Výborne! Ak mi povieš z dnešnej kázne štyri vety, dostaneš štyri soldy.*
- *Chcete z prvej či z druhej kázne?*
- *Môžeš si vybrať. Stačia mi štyri vety. A vieš, o čom sa hovorilo v prvej kázni?*
- *O tom, že máme byť božími priateľmi a že nemáme odkladať so svojim obrátením.*
- *A čo teda povedal kazateľ?* - *dodal staručký kňaz, ktorému sa to začalo pozdávať.*
- *Veľmi dobre si to pamätám. Povieť vám celú kázeň.*

Pohotovo som vyložil úvod, potom som rozviedol tri body: kto odkladá s obrátením, vystavuje sa nebezpečenstvu, že nebude mať čas na pokánie, že mu bude chýbať božia milosť a vôľa kajať sa. Don Calosso ma nechal rozprávať vyše pol hodiny, ako sme išli spolu s ostatnými. Potom sa ma spýtal:

- Ako sa voláš? Či si? Koľko tried si vychodil?

Volám sa Giovanni Bosco. Otec mi umrel, keď som bol ešte dieťa. Matka je vdova a stará sa o tri deti. Viem čítať a písať.

- A latinskú gramatiku si sa učil?

- Čo je to, prosím?

- A nechcel by si študovať?

- Veľmi rád.

- A čo ti v tom prekáža?

- Môj brat Antonio.

- Prečo tvoj brat Antonio nechce, aby si študoval?

- Hovorí, že učením sa márne čas. Ale ja, keby som chodil do školy, by som čas nemárnil. Učil by som sa mnoho.

- A prečo by si sa chcel učiť?

- Aby som sa stal kňazom.

- A prečo by si sa chcel stať kňazom?

- Aby som mohol učiť svojich kamarátov. Nie sú zlí, ale mohli by sa pokaziť, ak im nik nepomôže. Chcem byť s nimi, chcem im rozprávať a pomáhať.

Tieto moje úprimné a otvorené slová urobili na don Calossa veľký dojem. Stále ma pozoroval. A tak sme prišli k rázcestiu, kde sa mali naše cesty rozísť. Nakoniec mi ešte povedal:

- Nestrácaj odvahu. Postarám sa o teba i o tvoje štúdiá. Príď v nedeľu za mnou i so svojou matkou. Všetko to už dajako zariadime.

V nedeľu sme sa teda vybrali za don Calossom. S matkou sa dohodli, že každý deň ma bude trochu učiť a že zvyšok dňa budem môcť pracovať na poli, aby sme vyhovel aj bratovi. Antonio s tým súhlasil, lebo na hodiny som mal začať chodiť až na jeseň, keď na poli nebude už toľko práce.

Don Calosso umiera

Všetko šlo dobre. Bol som vrcholne šťastný, no nečakaná pohroma zničila moje nádeje. V jedno aprílové ráno³ ma don Calosso poslal k mojim príbuzným s akýmsi odkazom. Len čo som prišiel domov, pribehol posol, aby som sa hneď vrátil k nemu. Ranila ho mŕtvica. Chcel ma ešte vidieť.

Nebežal som, ale priamo som letel. Môjho milovaného don Calossa som našiel na posteli. Poznal ma a dal mi kľúčik od zásuvky, kde mal svoje peniaze a naznačil mi, aby som ho nedal nikomu.

³ Podľa farských dokladov don Giovanni Melchioro Calosso prišiel do Morialda v septembri 1829 a umrel 70-ročný v novembri 1830. Teda nie v apríli. Don Boscova pamäť, tak veľmi podobná filmovému snímaniu, si živo pamätá na udalosti a podrobnosti, ale pri určovaní mesiacov a rokov sa často skĺza. Zo štúdie Eugenia Valentiniho jasne vyplýva, že Ján Bosco sa s don Calossom stretol cez misie v Buttigliere 1829, teda hneď po dvoch rokoch, čo strávil na hospodárstve Moglia ako paholok v maštali. O týchto dvoch rokoch, na ktoré sa tak dobre pamätajú členovia rodiny Moglia, don Bosco nevysvetliteľne mlčí.

Po dvoch hodinách agónie sa odobral k Pánovi. S ním umrela všetka moja nádej. Vždy som sa zaň modlil a kým len budem žiť, každé ráno sa budem modliť za svojho najväčšieho dobrodincu. Keď prišli jeho dedičia, odovzdal som im kľúčik a s ním i všetko ostatné.

2. deň – mladost'

Myšlienka: od môjho víťazstva, k nášmu spoločnému víťazstvu

- sen z deviatich rokov; súťaž s cirkusantom

Sen, ktorý otvára život

V tom čase som mal sen. Vryl sa mi hlboko do pamäti na celý život.

Snívalo sa mi, že som blízko domu na širokom dvore. Zabávalo sa tu mnoho chlapcov. Doktorí sa smiali, iní sa hrali a mnohí aj kliali. Keď som počul toto rúhanie, vrhol som sa na nich. Chcel som ich umlčať slovami i pästami.

Tu sa zjavil vznešený muž v dôstojnom oblečení. Celý bol zahalený do bieleho plášt'a. Tvár mu tak žiarila, že sa nedalo do nej ani pozrieť. Oslovil ma menom a rozkázal mi, aby som sa postavil na čelo týchto chlapcov. A dodal:

- Musíš si ich za priateľov získať dobrotou a láskou, a nie bitkou. Daj sa s nimi do reči a vysvetli im, že hriech je najväčšie zlo a priateľstvo s Bohom že je vzácne dobro.

Zmätený a prestrašený som sa vyhovárал, že som len úbohý chlapec bez vedomostí a takým uličníkom nie som schopný hovoriť o náboženstve.

V tej chvíli sa chlapci prestali ruvať, vykrikovať a preklínať a všetci obstúpili hovoriaceho. Ani som nevedel, čo hovorím, keď som sa ho spýtal:

- Kto ste, že žiadate odo mňa také nemožné veci?

- Práve preto - odpovedal - že sa ti to zdá také nemožné, musíš to urobiť možným tým, že poslúchneš a nadobudneš si vedomosti.

- Ako si možno nadobudnúť vedomosti?

- Dám ti učiteľku. Pod jej vedením sa staneš múdrom, lebo bez nej je i tak každá múdrosť iba nevedomosťou.

- Ale ktože ste?

Som Synom tej, ktorú ťa tvoja matka naučila pozdravovať trikrát denne.

- Moja matka mi vždy hovorí, aby som sa bez jej dovoľenia nestýkal s neznámymi. Povedzte mi teda, ako sa voláte.

- Na to sa spýtaj mojej matky.

V tej chvíli som zbadal vedľa neho vznešenú pani, odetú žiarivým plášťom ako by bol samá jagavá hviezda. Keď videla, že môj zmätok rastie, zakývala mi, aby som sa priblížil, chytila ma dobrotivo za ruku a povedala mi:

- Pozri sa.

Obzrel som sa a videl som, že všetci tí chlapci zrazu zmizli. Miesto nich tu bolo mnoho kozliat, psov, mačiek, medved'ov a iných zvierat.

Vznešená pani mi povedala:

- Toto je tvoje pole, tu budeš pracovať. Bud' pokorný, statočný a silný a čo vidíš, že sa teraz deje s týmito zvieratami, musíš urobiť s mojimi synmi.

Obzrel som sa znova a miesto tých divých zvierat sa tu objavili krotké baránky, ktoré pobehovali a poskakovali okolo tohto muža a panej a radostne bľáčali na ich počesť.

Pustil som sa - stále vo sne - do plaču a povedal som tej panej, že z toho nič nechápem. Položila mi ruku na hlavu a povedala:

- Časom všetko pochopíš.

Len čo to vyriekla, prebudil ma akýsi hrmot a všetko zmizlo.

Bol som ohromený. Zdalo sa mi, že ruky dotlčené od úderov, ktoré som rozdával na všetky strany, ma bolia, a že tvár mi horí od zaúch, ktoré som dostal.

Vodca zbojníkov?

Ráno som hneď svoj sen vyrozprával bratom a potom matke a starej mame. Bratia sa mi vysmiali. Každý si sen vykladal po svojom:

- Budeš ovčiarom, baraniarom - povedal Giuseppe.

- Ktovie či sa nestaneš kňazom - rozmýšľala matka.

- Budeš vodcom zbojníkov - uštípačne dodal Antonio.

- *Snom netreba veriť - dodala nakoniec stará mať, ktorá nemala o teológii ani poňatia a nevedela ani čítať ani písať.*

Tak som si to myslel aj ja. Ale na sen som predsa len zabudnúť nemohol. Prečo? To vám povie, čo vyrozprávam na týchto stránkach.

Nikdy som s nikým už o tom nehovoril a moji príbuzní na to zabudli. Keď som však v roku 1858 prišiel do Ríma, aby som pápežovi povedal, že zamýšľam založiť saleziánov, pápež chcel, aby som mu dopodrobna vyrozprával všetko, čo by malo čo len zdanie nadprirodzena⁴. Tak som prvýkrát porozprával svoj sen, ktorý som mal medzi deviatym a desiatym rokom. Pápež mi odporúčal, aby som to všetko presne napísal so všetkými podrobnosťami. Bude to - povedal mi – saleziánom na povzbudenie.

12. Olympiády Jána Bosca

«Bežal rýchlosťou vlaku»

Obvinenia z «bielej mágie» nenarušili rytmus nášho života. Schádzali sme sa ďalej, robili sme predstavenia a zabávali sme sa.

V tom čase prišiel do Chieri akýsi kaukliar, ktorý otvoril svoje predstavenie náročným behom. Prebehol mesto z jedného konca na druhý za dve a pol minúty. To značí rýchlosťou vlaku. Daktori priatelia mi o tom hovorili s rozšírenými očami ako o zázraku.

Bez toho, že by som domyslel svoje slová, som povedal, že by som dal za to neviem čo, keby som ho mohol poraziť. Daktory nerozumný kamarát to povedal kaukliarovi a ten výzvu hneď prijal. Po Chieri sa ako blesk rozniesla správa, že jeden študent vyzýva profesionálneho majstra.

Za miesto preteku bola určená aleja Porta Torinese. Stavili sme sa o dvadsať lír. Tolko peňazí som nemal, ale priatelia zo Spolku veselosti sa hneď poskladali.

Prišlo sa tam pozrieť mnoho ľudí.

Po štarte kaukliar získal dakolko metrov, ale čoskoro som jeho náskok vyrovnal a suverénne som odrazil jeho nápor. V polovici dráhy sa zastavil a preteky vzdal.

- Ako revanš si voľím skok a staviam štyridsať lír, a ak chceš aj viac.

Prijali sme ponuku. Miesto si zvolil on. Bolo treba preskočiť cez potok k múriku pri moste. Skákal prvý. Skočil až k samému múriku, že ďalej sa skočiť už nedalo. Mohol som len prehrať, určite nie zvíťaziť. Hľadal som východisko. Skočil som tak isto ako on, ale oprel som si ruky o múrik a prehodil som sa cezeň a tak som skok predĺžil (ako pri skoku o žrdi). Aplauzu nebolo konca-kraja.

80 lír na hrote paličky

- Chcem sa staviť ešte raz. Môžeš si zvoliť čo len chceš, aby som dokázal svoju šikovnosť.

Prijal som výzvu. Zvolil som si hru s čarovnou paličkou a stávka sa zvýšila na osemdesiat lír. Vzal som paličku, zavesil som na ňu klobúk a postavil som si ju na dlaň. Bez toho, že by som sa jej dotkol, palička mi skočila z dlane na konček malička, potom preskakovala na konce ostatných prstov, na chrbát ruky, na lakeť, na plece, na bradu, na pery, na nos, na čelo. A potom opačným smerom sa vrátila na dlaň.

- Teraz neprehrám - povedal s istotou. Je to moje najlepšie číslo.

Vzal si tú istú paličku a s jedinečnou šikovnosťou ju roztancoval z dlane až na pery. Mal však pridlhý nos, palička sa zakolísala, stratila rovnováhu a musel ju chytiť, aby nespadla.

«Boli sme spokojní, že prehráme»

Úbožiak videl, že prichádza o svoje úspory a skoro zúfalo zvolal:

- Prijímam akékoľvek poníženie, ale aby ma porazil dajaký študent, to nikdy nepripustím. Mám ešte sto lír a stavím sa o ne. Vyhrá ten, kto sa vyšplhá vyššie na strom, kto bude mať nohy bližšie k vrcholcu.

⁴ Nejde tu o prejav dajakej «osobitnej pozornosti» Pia IX. K don Boscovi. Tento pápež bol veľmi citlivý na každý mimozemský prejav a zaujímal sa o tieto prejavy všade, kde si myslel, že sa vyskytujú.

A vybral si jeden brest v stromoradi. Aj túto stávkú sme prijali a určitým spôsobom sme boli spokojní, že prehráme, lebo nám ho bolo ľúto. Nechceli sme ho zničiť.

Šplhal sa prvý a vydriapal sa tak vysoko, že keby bol vystúpil o piad' vyššie, strom by sa bol ohol a on by sa zrútil. Všetci hovorili, že vyššie sa už nemožno dostať.

Teraz bol rad na mne. Vyšplhal som sa tak vysoko, ako sa dalo, aby sa strom neohol. Potom som sa pevne chytil stromu a urobil som stojku. Nohy som mal asi o meter vyššie ako môj súper. Dole sa všetko roztlieskalo.

Obed pre 22 študentov

Moji priatelia sa od radosti objímali. Kaukliar od zúrivosti sčernel. Ja som bol hrdý, že som porazil nie chlapcov ako som ja, ale profesionálneho majstra.

Tento atlét zosmutnel a div, že sa nerozplakal. Bolo nám ho ľúto. Vrátili sme mu peniaze, ale pod podmienkou, že všetkým zaplatí obed v hostinci U mulice.

Hned' ožil a prijal návrh. Na obed nás prišlo dvadsaťdva, všetko zo Spolku veselosti. Stálo ho to 25 lír a tak si mohol do vrecka spokojne strčiť zvyšok 215 lír.

Bol to štvrtok skutočne veľkej radosti. Získal som slávu, že som štyrikrát vyhral nad kaukliarom. Priatelia prežívali moje víťazstvo s najväčšou radostou. A mali výborný obed. Aj kaukliar bol spokojný, že dostal späť skoro všetky svoje peniaze. Keď od nás odchádzal, poďakoval sa a povedal:

- Tým, že ste mi vrátili peniaze, ste ma zachránili. Zo srdca vám ďakujem. Budem na vás vďačne spomínať, ale už nikdy sa o nič nestavím so študentmi.

3. deň – hľadá sa oratko

Myšlienka: z malých vecí sa rodia veľké; nie bitkou, ale láskou

- oratko si hľadá svoje miesto – Garelli, Pinardi, don Bosco medzi bandami chalanov v Turíne

Chlapec, ktorý vzal nohy na plecía

Hned' na začiatku, ako som vstúpil do konviktu, spriatelil som sa so skupinou chlapcov. Ked' som sa objavil v aleji alebo na námestí, hned' boli okolo mňa. Chodili za mnou aj do sakristie kostola pri konvikte. Nemal som však k dispozícii nijakú miestnosť, kde by sme sa mohli schádzať a tak môj plán pomáhať im sa musel stále prispôsobovať okolnostiam.

Uskutočnenie tohto plánu vyprovokovala divná príhoda. Zrodila sa z nej myšlienka pracovať pre mladých, túlajúcich sa po uliciach mesta, najmä tých, čo vychádzali z väzníc.

Na sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie (8. decembra 1841) som sa v určenú hodinu obliekal k svätej omši. Kdesi v kúte stál akýsi mladík. Kostolník Giuseppe Camotti ho volal miništrovať.

- Ja neviem miništrovať - odpovedať celý zahanbený.
- Tak ideš, alebo nie - naliehal kostolník.
- Ved' som vám povedal, že to neviem. Ešte nikdy som neminištroval.
- Ty babrák! - rozzúrili sa kostolníci. Ak nevieš miništrovať, čo sem lezieš? A v hneve schmatol zažihák a tlkol ním chlapca hlava-nehlava, kým úbožiak nevezal nohy na plecía. Vtedy som na kostolníka zakričal:

- Čo to robíte? Prečo bijete toho chlapca? Čo zlého urobil?
- Lezie do sakristie a nevie miništrovať!
- A preto ho musíte biť?
- Čo vás do toho?
- Čo ma do toho? Je to môj priateľ. Hned' ho zavolajte. Musím s ním hovoriť.

«Matka mi umrela»

Kostolník sa za ním rozbehol a volal: «Hej, chlapče!» Dohonil ho, upokojil a priviedol ku mne. Stál tu zahanbený a prestrašený na mňa pozeral. Láskavo som sa ho spýtal:

- Už si bol na omši?
- Nie.
- Tak pod'. Potom sa pekne porozprávame.

Chlapec prisľúbil. Chcel som, aby tento úbožiačik zabudol na výprask i na zlý dojem, akým naň zapôsobili kňazi tohto kostola. Odsľúžil som svätú omšu, urobil som si poďakovanie a zaviedol som ho do jednej kaplnky. Vľúdne som ho uistil, že ho už nik nebude biť a začal som tento rozhovor:

- Priateľu, ako sa voláš?
- Bartolomeo Garelli.
- Odkiaľ si?
- Z Asti.
- Otca máš?
- Nie, umrel mi.
- A matka?
- Aj matka mi umrela.
- A koľko máš rokov?
- Šestnásť.
- Vieš čítať a písať?
- Nie, neviem nič.
- Bol si už na prvom prijímaní?
- Nebol.
- A na spovedi si už bol?
- Áno, ale to som bol ešte malý.
- A na katechizmus chodíš?

- Neodvážim sa.
- Prečo?
- Lebo menší chlapci vedia na otázky odpovedať a ja omnoho väčší neviem nič. Hanbím sa.
- A keby som ťa učil katechizmus ja, len teba, prišiel by si?
- Veľmi rád.
- Aj sem na toto miesto?
- Áno, ale len keď ma nik nebude biť.
- Neboj sa nič, nik ti neublíži. Teraz sme už priatelia, každý ti dá pokoj. Kedy chceš, aby sme začali?
- Kedy chcete vy.
- Aj dnes večer?
- Áno.
- Aj hneď?
- Áno, s radosťou.

Všetko sa zrodilo z hodiny katechizmu

Vstal som a prežehnal som sa, aby sme začali. Všimol som si, že Bartolomeo sa neprežehnal. Nevedel, ako sa to robí. Na tejto prvej hodine katechizmu som ho naučil prežehnávať sa a rozprával som mu o Bohu Stvoriteľovi a prečo nás Boh stvoril.

Nemal ktovie akú pamäť. Bol však pozorný a usilovný, a tak sa v krátkom čase naučil všetko, čo bolo potrebné, aby sa mohol dobre vyspovedať, a potom neskoršie ísť aj na sväté prijímanie.

K Bartolomeovi sa pridali aj ďalší chlapci. Tej zimy sa mi podarilo dať spolu aj dakol'ko dospelých. Katechizmus som prispôbil ich potrebám. Myslel som najmä na tých, čo vychádzali z väzenia. Zistil som, že mladíci, ktorí prichádzajú na slobodu, zabúdajú na minulosť a začínajú žiť správne, ak nájdú priateľa, ktorý sa o nich stará, ktorý sa im venuje v nedeľu a sviatky, nájde im prácu u dajakého poctivého zamestnávateľa a dakedy príde za nimi aj v týždni. Takí chlapci sa potom stávajú poctivými občanmi a dobrými kresťanmi.

Toto je začiatok nášho Oratória. S božím požehnaním rástlo, že to prevyšovalo všetky moje predstavy.

Gazdiná s čepcom nakrivo

Starosta (ako som už povedal) i mestské vrchnosti veľmi dobre vedeli, že žaloby proti nám nemali nijaký podklad. A tak sme si podali novú žiadosť, aby sme sa mohli schádzať na dvore a v kostole symbolického hrobu Ukrižovaného, ktorý ľudia nazývali kostol svätého Petra v okovách⁵. Aj túto žiadosť podporil arcibiskup a tak mestský úrad súhlasil.

Po dvoch mesiacoch u svätého Martina sme sa museli teda znova sťahovať⁶. Nové miesto malo pre Oratórium viac výhod. Dlhý portikát, priestranný dvor a kostol, vhodný na bohoslužby vyvolávali nadšenie chlapcov. Prekypovali radosťou.

No čakal ich tu mocný nepriateľ, s akým sme sa doteraz nestretli. Nebol to nikto z mŕtvych, ktorí tu odpočívali v blízkych hrobách. Bol to nepriateľ živý - kaplánova gazdiná. Len čo jej uderil o uši spev a pokrikovanie a (áno, povedzme aj to) hurhaj oratoriánov, vyrútila sa z domu. Bola celá rozčertená. S čepcom nakrivo a s podopretými bokmi začala nadávať hrajúcim sa chlapcom. Spolu s ňou vrieskalo aj akési dievčatko, pes, mačka a celý krdel' sliepok, akoby mala vypuknúť európska vojna.

⁵ Bol to kostol zasvätený Ukrižovanému s príľahlým cintorínom, kde sa už desať rokov nepochovávalo. Cintorín jestvuje dodnes a nazýva sa svätý Peter v okovách podľa kaplnky postavenej roku 1746. Mal atrium, veľký dvor a dookola portikát.

⁶ Don Bosco rozpráva tento príbeh veľmi život a vtipne. Zdôrazňuje daktoré podrobnosti, aby vyvolal komický účinok. V časovom umiestení však narobil trocha zmätku. Nevydarené presadenie Oratória do Svätého Petra v okovách nebolo po presťahovaní k Mestským mlynom, ale pred ním, pravdepodobne v nedeľu 25. mája. Neúspech po smrti don Tesia ho prinútil vrátiť sa do Útulku, aby sa potom 12. júla nasťahoval do Mestských mlynov do kostola svätého Martina.

Usiloval som sa k nej priblížiť a ju upokojiť. Povedal som jej, že tí chlapci nie sú zlí, že sa len živo hrajú, ale že nerobia nič zlého. Vtom sa obrátila proti mne a zahrnula ma urážkami.

Posledný list don Tesia

Uznan som, že najlepšie bude prerušiť hru. Dačo som vysvetlil z katechizmu, vošli sme do kostola, pomodlili sme sa ruženec a odišli. Dúfal som, že do nedele sa to všetko utíši a že sa sem vrátíme. Moja nádej však biedne stroskotala.

Keď sa večer kaplán vrátil domov, gazdiná rozvírila okolo neho mračno prachu. Donekonečna opakovala, že don Bosco a jeho chlapci sú revolucionári, že znesväcujú posvätné miesta a že sú zberba. Dobrý kaplán napokon podľahol a napísal mestskému úradu list, ako ho nadiktovala gazdiná.

V tomto liste bolo toľko jedu, že mestský úrad vydal hneď zatykač na každého, kto by sa bol sem vrátil.

Je to trápne hovoriť, ale toto bol posledný list kaplána Tesiu. Písal ho v pondelok a o niekoľko hodín umrel na porážku. Dva dni po ňom umrela aj jeho gazdiná. Správa o tom sa rýchle rozšírila a vyvolala veľké vzrušenie najmä u mladíkov. No do svätého Petra v okovách sme už nesmeli. Kde sme sa mali schádzať? Chlapci, ktorým som nemohol nič povedať, to nevedeli. A nevedel som to ani ja.

Boh poslal zajakavého človečika

Prišla posledná nedeľa, čo som mohol na lúku zvolať Oratórium. Bolo to na Kvetnú nedeľu 5. apríla 1846. Nikomu som nič nepovedal, ale všetci vedeli, že som v úzkych.

V to popoludnie som dlho uprene hľadel na to množstvo hrajúcich sa chlapcov. Bola to Pánova «veľká žatva», ale bez robotníkov. Bol som tu sám, vysilený robotník s podlomeným zdravím. Budem môcť ešte zhromažďovať svojich chlapcov? Kde?

Trochu som poodišiel a začal som sa sám prechádzať. «Bože môj - zvolal som - prečo mi neukážeš miesto, kam by som mohol preniesť svoje Oratórium? Kam? Alebo povedz, čo mám robiť?»

Len čo som vyslovil tieto slová pristúpil ku mne akýsi Pancrazio Soave a zajakavo mi povedal:

- Je to pravda, že hľadáte miesto pre laboratórium?

- Nie pre laboratórium, ale pre oratórium.

- Neviem, aký je to rozdiel. Ale také miesto jestvuje. Poďte si ho pozrieť. Patrí pánovi Francescovi Pinardimu⁷. Je to poctivý človek. Poďte a urobíte dobrý obchod.

Dlhá kôľňa

Bola to dlhá kôľňa⁸ (6x15 metrov), ktorá sa opierala o múr domu a znižovala asi na meter od zeme. Mohlo to byť dajaké skladisko alebo dreváreň. Sotva dačo iné. Keď som chcel vstúpiť, musel som sa ohnúť, aby som nevrátil hlavou do strechy.

- Je to veľmi nízke, nebude z toho nič - povedal som.

- Upravím to podľa želania - zdvorilo odpovedal Pinardi. Prehlbím to, urobím schody a vymením dlažbu. Ale trvám na tom, že tu bude vaše laboratórium⁹.

- Nie laboratórium, ale oratórium, malý kostolík, kde by sa schádzali chlapci.

- Tým lepšie. Ja som spevák, pomôžem vám. Prinesiem dve stoličky, jednu pre seba a druhú pre moju manželku. A mám aj lampu. Aj tú sem prinesiem. Tak dohodnime sa a urobme zmluvu.

Tento dobrý človek bol naozaj spokojný, že bude mať vo svojom dome kostol.

⁷ Pán Francesco Pinardi prišiel do Turína z Lombardska. Narodil sa v Arcisate (Varase). Ani nie pred rokom si tu kúpil dom, ktorý prenajal, a potom aj predal don Boscovi.

⁸ Postavil ju Francesco Pinardi pred piatimi mesiacmi a v tých dňoch mu slúžila ako skladisko pre práčky, ktoré právali bielizeň v potoku, čo tiekol vedľa.

⁹ Záměna laboratórium za oratórium sa dá ľahko pochopiť. V tých časoch sa pri vodných tokoch stavali laboratória (dielne). Potok, čo tu tiekol, sa vlieval do Dory.

- *Drahý priateľu - povedal som mu - ďakujem vám za vašu dobrú vôľu. Ak sa mi zaručíte, že vykopete zem o pol metra, tak to prijímam. Aké nájomné si žiadate?*
- *Tristo lír. Dávajú mi viac, ale radšej to prenajmem kňazovi, najmä ak tu chce urobiť kostol.*
- *Dám vám tristodvadsať lír¹⁰, keď mi prenajmete aj pozemok okolo kôlne, aby sa chlapci mali kde hrať. Musíte mi však dať slovo, že so svojimi chlapcami môžem prísť už v nedeľu.*
- *Platí. Zmluva je uzavretá. Nech sa len páči prísť v nedeľu. Všetko bude pripravené.*

Posledný ruženec na tráve

Rozbehol som sa k chlapcom. Zvolal som ich k sebe a dal som sa kričať:

- Tešte sa, drahí synkovia! Máme Oratórium, z ktorého nás už nik nevyženie. Budeme mať kostol, školu a dvor, kde budeme môcť skákať a hrať sa. A zídeme sa tu už v nedeľu, už v nedeľu. Je to tam v dome Francesca Pinardiho - a rukou som ukázal na miesto.

Moje slová prijali s neopísateľným nadšením. Jedni začali behať, druhí skákali od radosti, daktori ostali od údivu ako nehybné sochy, iní kričali a výskali.

Mali sme v duši veľkú radosť a nevedeli sme ju vyjadriť. Panna Mária, ktorú sme dnes ráno prišli prosiť do kostola Madonna di Campagna, nás vypočula. Na poďakovanie sme si všetci pokľakli poslednýkrát na trávu a pomodlili sme sa ruženec. Potom sme sa všetci rozišli domov.

Posledný raz sme pozdravili svoju lúku a nebolo nám za ňou veľmi ľúto, lebo nás čakalo lepšie miesto.

Nasledujúcu nedeľu bola Veľká noc. Do Pinardiho kôlne sme poznášali lavice, obrazy, svietniky, drevené gule, chodúle, trúbu i bubon. Išli sme zaujať svoj dom.

¹⁰ Zmluva, podpísaná Pinardim a don Borelom, hovorí, že kôľna a dva priľahlé dvorce boli prenajaté na tri roky za tristo lír ročne. Prvá suma bola napísaná «tristodesať», ale desať bolo prečiarknuté. (Bol to dobrý skutok Pinardiovcov?)

4. deň – oratko a jeho princípy

Myšlienka: Pre nás byť svätým znamená byť veľmi veselým. Radšej zomrieť ako zhrešiť.

- vzory svätosti: Dominik Savio, Michal Magone; don Bosco bráni práva detí; revolúcia
- neznačkové obelčenie

SMÚTOK JEDNÉHO CHLAPCA

Omnoho sympatickejší mu bol zvonec, ktorý oznamoval koniec vyučovaniu. Don Bosco píše, že ho sledoval s láskavou pozornosťou.

- *Vyletel z triedy ako kanónová guľa. Pobehal na dvore všetky kúty a všetko rozhybal. Bol skoro nepremožiteľným kapitánom jedného družstva.*

Tak prešiel mesiac a Michele zrazu zosmutnel. Hrajúcich sa kamarátov sledoval z osamelého kúta, utekal pred lomoziacimi priateľmi a občas, keď ho nik nevidel, si aj poplakal. Tvár mu zastrela akási melanchólia. Ale dajme slovo doň Boscovi:

— *Sledoval som. Čo sa s ním robí, a preto som si ho dal zavolať a povedal som mu: Milý Magone. chcel by som ťa o dačo poprosiť a urobil by si mi radosť, keby si mi neodmietol.*

Rád urobím pre vás všetko, čo si len zažiadate. Povedzte čo. Chcel by som sa na chvíľu zmocniť tvojho srdca. Prečo si už dakolko dní taký smutný?

Máte pravdu, . . . Som celý zúfalý a neviem si poradiť. Neviem, ako ďalej.

A rozplakal sa. Nechal som ho vyplakať sa a potom som mu skoro žartovne povedal:

— *A ty si bol ten generál Michele Magone. veliteľ carmagnolskej bandy? Aký si to generál, keď nevieš povedať, prečo si smutný? Rád by som to povedal, ale neviem sa vyjadriť. Tak povedz aspoň jedno slovo. Mám zmätené svedomie.*

To mi stačí. Pochopil som všetko. Všetko sa dá ľahko urovnať.

Stačí povedať spovedníkovi, že by si si chcel dať do poriadku svoju minulosť. On už bude vedieť ako a ty na jeho otázky len odpovieš áno alebo nie. Do oratória chodievalo spovedať dakolko kňazov, ale skoro všetci chlapci sa spovedávali u doň Bosca. Ešte v ten večer Michele zaklopal na jeho dvere:

- *Don Bosco, možno vyrušujem . . . Pán Boh sa ma dost' načakal a nechcem ho nechať čakať až do rána.*

Magonc s doň Boscovou pomocou zložil k nohám Ukrižovaného svoje malé biedy a lapajstvá, ktoré sa mu zdali také veľké, a požiadal o odpustenie. Don Bosco, svedok tohto mladého vzkriesenia, povedal: Michele stratil veselosť, keď pochopil, že spokojnosť sa nedá získať skákaním, ale priateľstvom s Bohom a pokojným svedomím. Videl, ako jeho spolužiaci pristupujú k prijímaniu a ako sa stávajú lepší, zatiaľ čo sám sa zmietal v nepokoji, lebo nemal čisté svedomie ... Po spovedi dojatý povedal:

Aký som šťastný! Na druhý deň sa Michele znova postavil na Čelo svojho družstva a viedol ho k slávnemu víťazstvu. Kráľ veselosti sa vrátil na dvor oratória.

CHLAPEC, KTORÝ HOVORÍ S BOHOM

Decembrový vietor naháňa po turínskych uliciach prvý snehový poprašok. Je noc. Po uliciach svietia plynové lampy. Don Bosco sa, ako každý večer, skláňa nad pracovným stolom pred hrbou listov, ktoré čakajú na odpoveď. Do polnoci to neskončí. A tu ktosi zaklope na dvere:

— *Ďalej. Kto tam?*

— *To som ja, ohlásil sa Dominik Savio a hned' vstúpil. — Don Bosco poďte prosím, rýchlo so mnou. Treba vykonať skutok lásky.*

— *Teraz v noci? Kam ma chceš zaviest'?*

— Nezdržujte sa. Pod'te rýchlo.

Don Bosco váhal. Z Dominikovej tváre, ináč vždy žiarivej, kričal akýsi smútok. Aj jeho slová zneli rozhodne ako dajaký rozkaz. Don Bosco vstal, vzal si klobúk a šiel za ním.

Dominik rýchlo zbehne po schodoch, vybehne z dvora, rozhodne sa pustí ulicou, potom zabočí do druhej a do tretej. Nerozpráva, ani sa nezastavuje. V tom bludisku ulíc a uličiek kráča iste. Vybehne po schodoch a doň Bosco za ním. Prvé poschodie, tretie, . . . Dominik sa zastaví a zaklope. Prv než prídu otvoriť, povie doň Boscovi:

— Sem treba ísť. A vráti sa do oratória.

Dvere sa otvorili. Stála v nich rozstrapatená žena. Keď zbadala doň Bosca, zvolala:

— Sám Pán Boh vás posielal. Rýchlo, rýchlo, lebo bude neskoro. Môj manžel pred rokmi odpadol od viery. Teraz umiera a preboha prosí, aby sa mohol vyspovedať.

Don Bosco pristúpil k lôžku chorého. Ležal tam prestrašený muž na pokraji zúfalstva. Don Bosco ho vyspovedal a dal mu rozhršenie. Kajúcnik o pár minút umrel.

Prešlo pár dní. Don Bosco bol touto udalosťou veľmi rozrušený. Ako mohol Dominik vedieť o chorom? Vyčkal vhodnú príležitosť a sa ho spýtal:

— Dominik, keď si v ten večer prišiel ku mne a volal si ma k tomu chorému, ako si sa o ňom dozvedel? Kto ti to povedal? A tu sa stalo, čo doň Bosco nečakal. Dominik sa naň smutne pozrel a sa rozplakal. Don Bosco sa neodvážil pýtať ďalej. Pochopil, že má v oratóriu chlapca, ktorý hovorí s Bohom.

NA SEBA PONECHANÝ A BEZBRANNÝ V RUKÁCH ZAMESTNÁVATEĽA

Zo začiatku „dom oratória“ (doň Bosco ho nazýval útulok, dnes by sme ho nazvali konvikt alebo internát) prijímal najmä mladých robotníkov. Prvým bol chlapec z Valsesie, ktorý „pristál“ v daždi v kuchyni mamy Margity. Potom prišiel Buzzetti a Gastini a každý rok sa ich počet zväčšoval o desiatky. Dakto tu ostal dva mesiace, dakto tri roky a dakto celý život. Iba od roku 1856 väčšinu tvorili študenti.

Mladým robotníkom dával doň Bosco prednosť pre ich ťažké postavenie. Roku 1844 boli kráľovskými výnosmi zrušené všetky cechy a tak robotníci, najmä mladí, boli vydaní na milosť a nemilosť zamestnávateľov.

Karol Albert horko ťažko povolil podpornú spoločnosť, ale liberáli sa postavili aj proti tomu.

Don Bosco zveroval svojich chlapcov zamestnávateľom, chránil ich dobrými zmluvami, navštevoval ich týždenne na ich pracoviskách ako „garant pred rodinou“. Ak zamestnávateľ nerešpektoval zmluvu, učňov odvolával.

Keď roku 1853 dokončil novú budovu, rozhodol sa otvoriť prvé dielne. Mal na to dva dôvody. Prvým bola nemravnosť a neverectvo dospelých robotníkov, s ktorými sa chlapci stretávali na pracoviskách, a druhým, že obuvnícka, krajčírka a tlačiarcka dielňa mohli pomôcť oratóriu.

5. deň – do celého sveta

Myšlienka: „Idem ja!“ Oratko je tam, kde je don Boscov duch.

- strieľanie po Don Boscovi, pes Sivko, založenie saleziánov, vyslanie do misií.

Výstrel v kaplnke Pinardi

Politika a verejná mienka začali v tomto roku so všetkou prudkosťou. Ťažko bolo predvídať, ako sa to všetko skončí.

Carlo Alberto poskytol Konštitúciu. Mnohí si mysleli, že spolu s Konštitúciou bola poskytnutá aj sloboda robiť dobre a zle podľa svojich vrtochov. Toto presvedčenie vznikalo zo slobody udelenej židom a protestantom. Hovorilo sa, že medzi katolíkmi a inými náboženstvami niet rozdielu. To platilo, keď šlo o život politický, ale neupravovalo to povinnosti náboženské.

V tých dňoch vypukol medzi mladými akýsi ošial. Zhromažďovali sa v meste na rozličných miestach, na uliciach a námestiach a prepadávali kňazov a kostoly. Každá urážka náboženstva sa považovala za «vydarený kúsok». Aj mňa dakol'kokrát napadli doma i vonku.

Raz, keď som učil katechizmus, dakto vystrelil na mňa cez okno z arkebúzy. Prestrelil mi reverendu medzi ramenom a hrudníkom a náboj skončil na múre.

Inokedy, bolo to medzi chlapcami, ma za jasného dňa ktosi napadol s dlhým nožom. Poznal som ho dobre. Zachránil som sa len zázračne útekou do svojej izby. Len-len že som stačil za sebou zatvoriť dvere.

Aj don Borel len zázračne unikol výstrelu z pištole. A inokedy sa mu podarilo uniknúť vražednému nožu, keď si ho pomýlili s kýmisi iným. Bolo ťažko upokojiť a zmeniť zmýšľanie týchto poštvaných mladíkov.

Víno a jed

Zdalo sa, že jestvuje proti mne tajné sprisahanie, riadené protestantmi alebo slobodomurármi. V krátkosti spomeniem ďalšie prípady.

Raz večer, práve som učil v triede chlapcov, prišli ma dvaja muži náhle zavolať k umierajúcemu v hostinci «Zlaté srdce».

Hneď som sa vybral, ale chcel som, aby šlo so mnou aj dakol'ko väčších mladíkov.

- Netreba, aby ste vyrušovali svojich chovancov – povedali mi. Zavedieme vás k chorému sami, a potom sa s vami vrátíme domov. Chorému pravdepodobne nebude príjemná prítomnosť cudzích ľudí.

- Neznepokojujte sa - odpovedal som. Mladikom krátka prechádzka nezaškodí. Dočkajú pri schodišti, kým chorého vyspovedám.

Keď sme prišli do «Zlatého srdca», povedali mi:

- Vojdite na chvíľu a odpočinite si. My zatiaľ uvidíme chorého, že ste už tu.

Zavedli ma do miestnosti na prízemí. Dakol'ko požívačnikov si tu po večeri pochutnávalo na gaštanoch. Privítali ma gestami a slovami veľkého obdivu. Chceli, aby som si poslušil a zajedol s nimi z gaštanov. Odmietol som, že som práve po večeri.

- Tak si aspoň s nami vypijete pohár vína - namietali. Bude vám určite chutiť. Je z Asti.

- Ďakujem, necítim sa dobre. Mimo jedla nepijem. Nerobí mi to dobre.

- Hlt dobrého vína nezaškodí nikomu.

«Vypijete si podobrotky alebo nasilu»

Naliali víno všetkým, ale mne z inej fľaše. Ich ohavný úmysel bol jasný. Predsa som však uchopil pohár, povedal som «Na zdravie» a bez toho, že by som si bol upil, položil som ho na stôl.

- Nerobte to! Nie je to pekné! - povedal ktosi.

- Je to urážka - dodal druhý. Nesmiete odmietnuť.

- Ale ja nemám na víno chuť.

- Musíte si vypiť za každú cenu.

Po týchto slovách jeden mi zovrel ľavé rameno a druhý pravé.

- Nemôžeme strpieť takú urážku. Vypijete si podobrotky alebo nasilu.

- Ak naozaj chcete, aby som pil, nechajte mi aspoň voľné ruky. A keďže ja piť nemôžem, dám to daktorému svojmu mladíkovi, aby to vypil za mňa.

Pri týchto slovách som priskočil k dverám, otvoril som ich dokorán a zavolať som svojich mladíkov, aby vstúpili.

- Netreba. Ideme hneď uvedomiť chorého. Ale povedzte týmto mladíkom, aby sa vrátili na schodište.

Iste by som ten pohárik nebol dal nikomu. Celú tú komédiu som robil preto, aby som nemusel vypiť to otrávené víno.

Potom ma zaviedli do miestnosti na druhom poschodí, kde v posteli ležal nie chorý, ale jeden z tých podvodníkov, ktorí ma prišli zavolať. Položil som mu dakol'ko otázok. Rozrehotal sa a povedal:

- Vyspovedám sa až zajtra ráno.

Vrátili sme sa domov.

Jeden môj priateľ to všetko prešetril, ľudí aj ich úmysly, a potom mi povedal, že ktosi im zaplatil dobrú večeru pod podmienkou, že ma prinútiť vypiť víno, ktoré pre mňa pripravil.

160 lír za vraždu don Bosca

Atentáty, o ktorých hovorím, sú ako rozprávky. Bohužiaľ, všetko je to smutná pravda a majú mnoho svedkov. Tu je ďalší, ešte čudnejší prípad.

Raz o šiestej v augustový podvečer stál som pri bráne Oratória medzi svojimi mladíkmi, keď sa ozval krik:

- Vrah! Vrah!

Ktosi - poznám ho veľmi dobre a dobre som mu aj robil - bežal ku mne celý rozzúrený, iba v košeli s vyhrnutými rukávami a s veľkým nožom v ruke. Vykrikoval:

- Chcem don Bosca! Chcem don Bosca!

Všetci sa rozutekali. V tom zmatku si ma poplietol s jedným klerikom, ktorý mal reverendu ako ja, a začal ho naháňať. Keď zbadal svoj omyl, zúrivo sa obrátil a hľadal mňa. Za ten čas som stačil vybehnúť hore schodmi Pinardiho domu. Len čo som za sebou zamkol mrežu, ktorá slúžila ako dvere, už bol hore. Začal do mreží tlčať, kričať a hrýzť ich ako blázon, ale márne. Bol som za nimi v bezpečí. Moji mladíci sa na tohto úbožiaka chceli vrhnúť a ho roztrhať, ale ja som kričal, aby ho nechali tak a poslúchli ma. Daktorých som poslal oznámiť to verejnej bezpečnosti, kvestúre a karabinierom. Neprišiel nik. Až o pol desiatej neskoro večer prišli konečne dvaja policajti, ktorí toho útočníka zobrali a zaviedli na kvestúru.

Na druhý deň kvestor poslal ku mne jedného policajta, či tomu nešťastníkovi odpustím. Odpovedal som, že odpúšťam ako vždy, ale že v mene zákona žiadam, aby lepšie chránili ľud a príbytky občanov. Zdá sa to neuveriteľné, ale na druhý deň v tú istú hodinu čakal ma ten zločinec znova neďaleko môjho domu.

Keď jeden môj priateľ videl, že vrchnosti ma nechceli chrániť, pousiloval sa porozprávať sa s tým nešťastníkom. Povedal mu:

- Ja som za to platený. Dajte mi toľko, koľko som dostal od tých, čo ma poslali a nechám don Bosca na pokoji.

Zaplatili sme mu na nájom 80 lír dozadu a 80 lír dopredu, a celá tá smutná komédia sa tým skončila. Ale hneď sa začala iná, o ktorej chcem povedať tiež pár slov.

«Zrazu som zbadal vedľa seba veľkého psa»

Pes Sivko (Grigio) bol predmetom mnohých debát a rozličných dohadov. Mnohí z vás ho videli a aj pohľadili¹¹. Nechávam stranou divné reči, čo sa o tomto psovi hovoria, a vyložím iba čistú pravdu. Nepekné žarty, ktorých som bol často terčom, ma poučili nechodiť do Turína a z Turína sám. V tom čase psychiatrická nemocnica stála celkom na konci mesta. Potom smerom k Oratóriu boli dlho len samé polia, plné kríkov a agátov.

¹¹ Tieto posledné stránky don Bosco píše po roku 1875. Daktorí chlapci Oratória, ktorí Sivka videli a hladkali, ako Michele Rua a Giuseppe Buzzetti, sa stali saleziánmi.

Raz v tmavý večer, bolo už dost' neskoro, som sa vracal domov celkom sám, tak trocha v strachu, keď som zrazu vedľa seba zbadal veľkého psa. Na prvý pohľad som sa naľakal, ale pes nevrčal a vítal ma ako svojho pána. Spriatelili sme sa a odprevadil ma až do Oratória. To isté sa zopakovalo viackrát. Môžem povedať, že Sivko mi dakoľkokrát jedinečne pomohol. Spomeniem tu dakoľko prípadov.

Bolo to koncom novembra 1854. Vracal som sa z mesta. Bol hmlistý a daždivý večer. Aby som nemusel ísť dlhou neobývanou cestou, pustil som sa cestou, ktorá vedie od chrámu Consoláty ku Cottolengu. Všimol som si, že dvaja chlapi kráčajú za mnou v malej vzdialenosti. Zrýchľovali a spomaľovali krok podľa toho, ako som ho zrýchľoval a spomaľoval ja. Pokúsil som sa prejsť na druhú stranu, aby som sa im vyhol, ale šikovne ma predišli. Skúsil som sa vrátiť, ale bolo už neskoro. Nečakane priskočili ku mne a hodili mi na hlavu plášť. Vzpieral som sa, aby ma doň nezamotali. Nepodarilo sa mi to. Jeden sa pokúšal zapchať mi ústa. Chcel som kričať, ale už sa nedalo. V tom sa zjavil Sivko. Zavíjal ako divý. Vrhol sa na jedného, potom zahryzol do druhého. A tak útočníci museli viac myslieť na psa ako na mňa.

- Zavolajte rýchle toho psa! - kričali prestrašení.

- Zavolám, ak ma necháte pokojne odísť.

- Zavolajte ho hneď - prosili.

Sivko vrčal ďalej ako rozzúrený vlk. Šikovne zmizli a Sivko ma odprevadil až po Cottolengo. Prebral som sa z hrôzy a vďačne som prijal pohárik, ktorý mi ponúkli rehoľníci z Cottolenga. Potom som sa v bezpečnom sprievode vrátil domov.

ZALOŽENIE SALEZIÁNOV

26. januára 1854 bola v Turíne zima. Ale v doň Boscovej izbičke bolo všetkým prítomným veľmi príjemne. Don Bosco rozprával a štyria mladíci s dôverčivou fantáziou bežali za jeho slovami:

- Vidíte, že doň Bosco robí, čo môže, ale je sám. Keby ste mi pomohli, mohli by sme spoločne urobiť mnoho dobra. Čaká na nás tisíce chudobných detí. Sľubujem vám, že Panna Mária nám zadováži priestranné a veľké oratóriá, kostoly, domy, školy, dielne a mnoho kňazov, ktorí nám budú pomáhať. A to nielen v Taliansku a v Európe, ale aj v Amerike. Medzi vami už vidím biskupskú mitru . . . Chlapci sa ohromene pozreli na seba. Zdalo sa to ako sen. A predsa doň Bosco nežartoval, bol vážny a akoby čítal budúcnosť:

- Panna Mária si želá, aby sme založili spoločnosť. Dlho som rozmýšľal, ako sa bude volať. Rozhodol som sa, že sa budeme nazývať saleziáni.

Medzi týmito štyrmi mladíkmi boli základné kamene Saleziánskej kongregácie. Michele Rua si v ten večer zapísal do svojho zápisníka:

- Zišli sme sa v izbe u doň Bosca. Bol tu Rocchitti, Artiglia, Cagliari a Rua. Bolo nám navrhnuté cvičiť sa s božou pomocou a s pomocou svätého Františka Saleského, v láske k blížnemu. Mala to byť skúška. Potom mal nasledovať prísľub a napokon, ak to bude možné, sa zaviazeme pred Pánom aj sľubom. Všetci, ktorí sa dajú na túto skúšku a v nej vytrvajú, budú si hovoriť saleziáni.

DO ĎALEKÝCH KONČÍN

V čase 1871—1872 mal doň Bosco dramatický sen. Vyrozprával ho najprv Piovi IX. a potom niektorým svojim saleziánom. Don Barberis a doň Lemoyne ho presne zapísali:

- Zdalo sa mi, že som v divokom, úplne neznámom kraji. Bola to nesmierna pustá rovina.

Nebolo na nej ani kopca. Až ďaleko, ďaleko na obzore sa črtalo drsné pohorie. Krajinou prechádzali skupiny ľudí. Boli skoro nahí, neobyčajnej postavy a svojím vzhľadom naháňali strach. Mali rozstrapatné dlhé tmavé vlasy. Boli oblečení do zvieracích koží, ktoré im viseli ako široké plášte z ramien. Ozbrojení boli dlhými oštepami a prakmi.

Bol to divný pohľad. Jedni pobehovali a lovili zver, druhí niesli na oštepoch kusy krvavého mäsa. Iní bojovali medzi sebou a iní zasa európsky oblečení s vojakmi. Všade bolo plno mŕtvych. Bol to strašný pohľad.

Potom som spozoroval, ako sa kdesi vzadu na rovine vynorilo mnoho ľudí. Podľa oblečenia a vystupovania som v nich spoznal misionárov rozličných rádov. Prichádzali týmto divochom ohlasovať Ježiša Krista. Pozrel som sa na nich lepšie, ale nepoznal som nikoho. Keď sa priblížili, barbari sa na nich zúrivo vrhli, pozabíjali ich a napichli na svoje dlhé kopije ako víťazné trofeje.

ODVÁŽNY NÁSTUP ĎALŠÍCH

Keď som videl tieto strašné scény, rozmýšľal som, ako by sa dali títo suroví ľudia obrátiť. V tom som v diaľke zbadal ďalších misionárov. Približovali sa k divochom s veselou tvárou a pred nimi si vykračovala hŕba detvákov. Zmocnil sa ma strach a hovoril som si, že idú v ústrety istej smrti. Priblížil som sa k nim. Boli to kňazi a klerici. Všimol som si ich zblízka a spoznal som v nich svojich saleziánov. Prví mi boli známi, ale ďalších, čo šli za nimi, som už nepoznal. Ale aj to boli saleziáni, áno saleziáni.